PAOLO MENGOZZI
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2007. július 18. [1]

1. A jelen eljárás tárgya az Európai Közösségek Bizottsága által az EK 226. cikk alapján a Svéd Királysággal szemben benyújtott kereset, amely annak megállapítására irányul, hogy ez a tagállam – mivel olyan belső adókat vet ki, amelyek alkalmasak az elsősorban hazai gyártású sör közvetett védelmére az elsősorban más tagállamokból behozott borral szemben – nem teljesítette az EK 90. cikk második bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

I – A kérdéses nemzeti szabályozás

2. Svédországban az alkoholtartalmú italokat terhelő adót [2] a térfogatszázalékban mért tényleges alkoholtartalom (alkoholtartalom) alapján határozzák meg.

3. Az ügy irataiból kiderül, hogy 1995-ben, amikor Svédország csatlakozott az Európai Unióhoz, a 3,5 térfogatszázaléknál magasabb alkoholtartalmú söröket (ún. ászoksörök) [3] lényegében a megközelítőleg 11 térfogatszázalék alkoholtartalmú borok adójával egyenértékű adó terhelte.

4. 1997. január 1-jén a svéd parlament úgy határozott, hogy csökkenti a sör jövedéki adóját. A svéd kormány ellenkérelmében szereplő állítások szerint ezt a döntést az indokolta, hogy a Svéd Királyságnak az Unióhoz való csatlakozását követően szembe kellett szállnia a Dániával folytatott határ menti sörkereskedelem megnövekedésével, amelyet a két ország adómértéke közötti különbség okozott.

5. A Bizottság több alkalommal kétségét fejezte ki a sörre és a borra vonatkozó, az

1 – Eredeti nyelv: olasz.

2 – A szeszes italokról szóló törvény (Alkohollagen 1994:1738) 1. fejezete 3. cikkének megfelelően alkoholtartalmú italnak kell tekinteni minden olyan italt, amelynek alkoholtartalma meghaladja a 2,25 térfogatszázalékot. Az alkoholtartalmú italok az égetett ital, a bor, az ászoksör és a sör kategóriájára oszthatók.

3 – Az előző lábjegyzetben hivatkozott, a szeszes italokról szóló törvény 1. fejezet 6. cikkében foglalt meghatározás szerint.

1997. évi módosításból következő adórendszernek az EK 90. cikk második bekezdésével való összeegyeztethetőségét illetően, és nyomást fejtett ki a svéd kormányra, amely ennek következtében 2001. december 1-jei hatállyal csökkentette a bor jövedéki adóját.

6. A szeszes italok jövedéki adójáról szóló 1994. december 15-i törvény [4] 2. és 3. cikke értelmében jelenleg hatályos rendszer alapján a sör és a bor előállítása és fogyasztása után az alábbi adót kell fizetni.

7. A sör literenkénti jövedéki adó összege alkoholtartalom térfogatszázalékonként 1,47 svéd korona (SEK). Azon sörök után, amelyek alkoholtartalma legfeljebb 2,8 térfogatszázalék, nem kell adót fizetni (az 1994:1564 törvény 2. cikke).

8. A bor literenkénti jövedéki adóját egy, az alkoholtartalom arányában növekvő, meghatározott összeg alapján kell megfizetni az alábbiak szerint:

7,58 SEK azon italokra, amelyek alkoholtartalma meghaladja a 2,25 térfogatszázalékot, de legfeljebb 4,5 térfogatszázalék;

11,20 SEK azon italokra, amelyek alkoholtartalma meghaladja a 4,5 térfogatszázalékot, de legfeljebb 7 térfogatszázalék;

15,41 SEK azon italokra, amelyek alkoholtartalma meghaladja a 7 térfogatszázalékot, de legfeljebb 8,5 térfogatszázalék;

22,08 SEK azon italokra, amelyek alkoholtartalma meghaladja a 8,5 térfogatszázalékot, de legfeljebb 15 térfogatszázalék;

45,17 SEK azon italokra, amelyek alkoholtartalma meghaladja a 15 térfogatszázalékot, de legfeljebb 18 térfogatszázalék.

9. Azon borok után, amelyek alkoholtartalma legfeljebb 2,25 térfogatszázalék, nem kell adót fizetni (az (1994:1564) törvény 2. cikke).

10. Svédországban a bor, az ászoksör és az égetett italok kiskereskedelme jogszabályi monopólium. A monopólium igazgatásával a teljes mértékben az állam által tulajdonolt részvénytársaságot, a Systembolaget Aktiebolagot (a továbbiakban: Systembolaget) bízták meg.

4 – Lagen (1994:1564) om alkoholskatt.

II – A pert megelőző eljárás

11. A bor és a sör jövedéki adójára vonatkozó svéd szabályozás hátrányosan megkülönböztető jellegére hivatkozó panaszokat követően a Bizottság 2000. február 28-án küldte első felszólító levelét a Svéd Királysággnak, amelyben azt állította, hogy a rendelkezésére álló információk alapján ez a rendszer ellentétes az EK 90. cikkével, mivel a bort magasabb adóval terheli, mint a sört, mind abszolút értékben, mind pedig az termék végső árának százalékos arányában, amelynek következtében állandósultak a fogyasztási szokások, mivel a sör – mint nemzeti termék – előnye megnőtt a – más tagállamokból behozott – bor kereskedelmi potenciáljával szemben.

12. A Svéd Királyság 2000. május 10-i, illetve november 20-i keltezésű levelekben válaszolt, amelyekben rámutatott, hogy nem ellentétes az EK 90. cikkével az olyan adórendszer, amelyben a szeszes italok jövedéki adóját az alkoholtartalmuk alapján határozzák meg. Ugyanakkor kijelentette, hogy az alkoholtartalom arányában hajlandó a bor jövedéki adóját csökkenteni, lényegében a sört terhelő jövedéki adóval azonos szintre hozva ezt, ily módon a két termék adóztatásának egymáshoz viszonyított aránya újra a korábbi, 1997. január 1-jét megelőzően létező szintre kerül.

13. A svéd kormány 2001. június 19-én kapta kézhez az indokolással ellátott véleményt, amelyre 2001. július 13-i és 2001. december 17-i keltezésű leveleiben válaszolt, ez utóbbiban tájékoztatva a Bizottságot, hogy a bor jövedéki adóját 2001. december 1-jei hatállyal 18,8%-kal csökkentette.

14. A Bizottság 2002. július 1-jén elküldte második felszólító levelét a Svéd Királyságnak, mivel úgy vélte, hogy ez a módosítás nem szüntette meg a svéd adórendszer hátrányosan megkülönböztető jellegét. A Svéd Királyság 2002. szeptember 24-én küldte meg válaszát.

15. 2004. július 9-én a Bizottság megküldte második indokolással ellátott véleményét a svéd kormánynak, és felszólította, hogy két hónapon belül hozza meg azokat a rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a véleményben foglaltaknak megfeleljenek.

16. A svéd kormány a határidő meghosszabbítását kérte, és miután azt a Bizottság engedélyezte, 2004. október 7-i levelében válaszolt, amelyben az összes vele szemben támasztott kifogást vitatta.

III – A Bíróság előtti eljárás és a felek kérelmei

17. A Bíróság Hivatalához 2005. április 14-én benyújtott beadványában a Bizottság előterjesztette a jelen keresetet.

18. A Bíróság elnöke 2005. szeptember 16-i végzésével engedélyezte a Lett Köztársaság beavatkozását a jelen ügyben az alperes kérelmeinek támogatása végett.

19. A Bírósági eljárási szabályzata 44. cikke 3. §-ának megfelelően a Svéd Királyság 2006. április 4-i levelében benyújtott ezirányú kérelme nyomán az ügyet a nagytanács elé utalták.

20. A Bizottság és a Svéd Királyság meghallgatására a 2007. május 8-i tárgyaláson került sor.

21. A Bizottság kéri, hogy a Bíróság:

– állapítsa meg, hogy a Svéd Királyság – mivel olyan belső adókat vet ki, amelyek alkalmasak az alapvetően Svédországban gyártott sör közvetett védelmére az alapvetően más tagállamokból behozott borral szemben – nem teljesítette az EK 90. cikk második bekezdéséből eredő kötelezettségeit;

– kötelezze a Svéd Királyságot a költségek viselésére.

22. A Svéd Királyság kéri, hogy a Bíróság:

– utasítsa el a keresetet;

– kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

23. A Lett Köztársaság kéri, hogy a Bíróság:

– utasítsa el a keresetet.

IV – Jogi elemzés

A – *A felek érvei*

24. A Bizottság úgy véli, hogy a vitatott svéd adórendelkezések hátrányosan megkülönböztető jellegűek, az alapvetően helyi készítésű sör kereskedelmét védik az elsősorban más tagállamokból behozott bor kereskedelmével szemben. Ezáltal ezek a rendelkezések sértik az EK 90. cikkének második bekezdését.

25. A Bizottság rámutat, hogy egy átlagos alkoholtartalmú bor alkoholtartalma után kivetett jövedéki adó 20%-kal magasabb a sör jövedéki adójához képest. E különbségnek a termék végső árára gyakorolt hatását tovább erősíti a jövedéki adót is tartalmazó alapár után számított 25%-os HÉA alkalmazása.

26. A Bizottság szerint versenyhelyzet áll fenn az ászoksör (amelynek alkoholtartalma meghaladja a 3,5 térfogatszázalékot [5]) és a középkategóriás borok (amelyek alkoholtartalma 8,5 és 15 térfogatszázalék között van [6], és amelyek ára 49-től 70 SEK-ig terjedő skálán mozog) között. E két termék, miután kiskereskedelmük állami monopólium, ugyanazokon, a Systembolaget-körhöz tartozó árusítóhelyeken, vagy a különleges engedéllyel rendelkező vendéglátó helyiségekben versenyeznek egymással. A Bizottság véleménye szerint az a körülmény, hogy a fogyasztó csak a Systembolagettől tudja az érintett termékeket megvásárolni, erősítheti e termékek helyettesíthetőségét.

27. A felperes intézmény álláspontja szerint a borra és a sörre vonatkozó adórendszer korlátozza a lehetséges borfogyasztást, és – legalábbis közvetve – a sör kereskedelmét védi.

28. A Bizottság által hivatkozott statisztikai adatok [7] bizonyítják, hogy a szóban forgó termékek adójának mértéke befolyásolja a fogyasztói magatartást. Ezekből az adatokból kiderül, hogy különösen 1997-ben, a sör jövedéki adójának lecsökkentése évében ez utóbbi ital forgalma megnőtt, míg a bor forgalma lecsökkent. Ugyanígy 2002-ben, a

5 – A Bizottság az ezen állításai alátámasztása céljából végzett számításainál referenciaként a 12,5 térfogatszázalékú borokat vette alapul.

6 – Az árskálára vonatkozó adat egyedül a válaszbeadványban jelenik meg. A Bizottság keresetében tágabb értelemben hivatkozik az „olcsó borokra” vagy az „olcsó asztali borokra”.

7 – A Bizottság elsősorban a Systembolaget weboldalán nyilvánosságra hozott eladási statisztikákra támaszkodik.

bor jövedéki adójának csökkentését követően e termék forgalma az 1995 és 2004 közötti időszak legerősebb növekedésén ment keresztül.

29. A Bizottság megállapítja, hogy a jövedéki adó hatása azon 8,5 és 15 térfogatszázalék alkoholtartalmú borok végső ára vonatkozásában a legerősebb, amelyek ára 41 és 70 SEK között mozog, ami hozzávetőlegesen a borok összértékesítése 80%-át kitevő kategóriának felel meg. Emellett ez a hatás jelentősen nagyobb, mint a legnagyobb mennyiségben eladott kategóriájú sörök esetén megfigyelhető hatás, függetlenül a vizsgálat tekintetében figyelembe vett referenciatermékek mennyiségétől [8].

30. A Svéd Királyság nem vitatja a Bizottságnak a sör alapvetően nemzeti és a bor elsősorban import jellegére, a két termék jövedéki adójának megállapítási módjai közötti eltérésre és a két termék közötti bizonyos fokú verseny fennállására vonatkozó állításait [9], bár e tagállam szerint nem tökéletes a két termék helyettesíthetősége, és nem egyértelmű, mely bor- és sörkategóriák versenyeznek egymással az EK 90. cikkének második bekezdése értelmében [10].

31. A Svéd Királyság a Lett Köztársaság támogatásával ugyanakkor úgy véli, hogy a vitatott adórendelkezéseknek nem tárgya, és nem következménye a sörgyártás közvetett védelme a bor által támasztott versenynyel szemben, így semmiképp sem róható fel az EK 90. cikke második bekezdésének megsértése.

32. E kormány szerint a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján a fenti cikk megsértésének megállapításához bizonyítani kell, hogy a kifogásolt adó kihat a kérdéses termékek közötti versenyre, és nemzeti termék előnyére csökkenti az ez utóbbival versengő importált termék potenciális fogyasztását. Ennek bizonyításához, annak megállapítása érdekében, hogy a termékeket terhelő eltérő mértékű adóteher befolyásolhatja-e a fogyasztók választását, elengedhetetlen a termékek eladási árai közötti különbség és az adó erre kifejtett hatásának vizsgálata.

8 – A Bizottság keresetlevelében a jövedéki adónak a sör és bor üvegre (75 cl-es a bor, 33 cl-es a sör esetén), literre és pohárra (15 cl a bor és 33 cl a sör esetén) vetített végső árára gyakorolt hatását hasonlítja össze.

9 – Az alperes kormány szerint fennáll a kapcsolat a legnagyobb mennyiségben eladott és legolcsóbb ászoksörök illetve az ugyanilyen kategóriájú, körülbelül 11 térfogatszázalék alkoholtartalmú borok között.

10 – Viszonválaszában a Svéd Királyság vizsgálja a két termék közötti verseny intenzitását és feltételeinek egyértelmű jellegét.

33. A jelen ügyben a legnagyobb mennyiségben eladott és legolcsóbb kategóriába tartozó sör és az ugyanilyen kategóriájú, körülbelül 11 térfogatszázalék alkoholtartalmú bor [11] literenkénti végső átlagárának összehasonlítása kimutatná, hogy a két termék adójának különbsége nem befolyásolhatja a fogyasztói magatartást. Még ha a bort a sör adójával azonos jövedéki adó terhelné is, ára akkor is körülbelül kétszerese lenne a sörének. E tények ismeretében az alperes kormány és a beavatkozó szerint a Bizottság nem bizonyította, hogy a svéd adórendszer a bor hátrányára védelmezi a sörgyártást. A Lett Köztársaság emellett rámutat, hogy a statisztikai adatok szerint az 1997–2004. időszakban a svédországi borfogyasztás nagyobb mértékben nőtt, mint a sörfogyasztás.

34. Az alperes kormány egyetért a Bizottsággal abban, hogy a svéd alkoholfogyasztó érzékeny a termékek árváltozásaira. Mindazonáltal az a tény, hogy a fogyasztó az árcsökkentésre növekedő fogyasztással reagál, nem bizonyítja, hogy emiatt a különböző típusú szeszes italok közötti választása során változtatna magatartásán. Ezen a ponton a lett kormány megjegyzi, hogy a szóban forgó termékek kereslete viszonylag rugalmatlanul reagál az árváltozásokra, és ez utóbbi tényező nem meghatározó tényező a fogyasztó választása tekintetében.

35. A svéd kormány emellett vitatja a Systembolaget felperes intézmény által benyújtott eladási statisztikáinak teljességét, mivel egyrészről nem veszik figyelembe az étteremhálózaton keresztül megvalósított eladásokat, másrészről nem teszik lehetővé az ászoksörrel versengő egyes borkategóriákra vonatkozó elkülönült adatok azonosítását. Ellenkérelmében az alperes tagállam egy táblázatot nyújtott be a szóban forgó termékek 1996 és 2004 közötti forgalmára vonatkozóan, amely táblázat ötvözte a Systembolaget, a Skatteverket (a közvetlen és közvetett adózásért felelős svéd hatóság) és a Svenska Bryggareföreningen (svéd sörfőzők, almabor-, szóda- és vízgyártók szövetsége) statisztikáit [12].

36. Összefoglalva, a svéd kormány a lett kormány támogatásával úgy véli, hogy

11 – A Bizottság viszonválaszában arra hivatkozik, hogy az árak fogyasztói szempontból történő összehasonlításának a legmegfelelőbb módszere az, amelynek referenciamennyisége egy pohár bor és egy pohár sör, és vitatja a svéd kormány álláspontját, amely a literenkénti árat veszi figyelembe. A svéd kormány úgy véli, hogy a Bizottság által megjelölt módszer nem vezet egyértelmű eredményhez.

12 – Ezeket a statisztikák alapját képező, a nyilvánosság számára nem hozzáférhető adatokat a svéd kormány szolgáltatta az ellenkérelmében.

a Bizottság nem bizonyította a kérdéses adórendszer védőhatását, sem ezzel összefüggésben az EK 90. cikk második bekezdésének jelen ügyben felrótt sérelmét.

B – *Értékelés*

37. Az EK 90. cikk első bekezdése értelmében:

„A tagállamok sem közvetlenül, sem közvetve nem vetnek ki más tagállamok termékeire a hasonló jellegű hazai termékre közvetlenül vagy közvetve kivetett adónál magasabb belső adót.”

38. A második bekezdés szerint:

„A tagállamok továbbá nem vetnek ki más tagállamok termékeire olyan természetű belső adót, amely más termékek közvetett védelmét szolgálhatja.”

39. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 90. cikknek összességében az a célja, hogy szabályos versenyfeltételek mellett biztosítsa az áruk szabad mozgását a tagállamok között a védelem minden olyan formájának kiiktatásával, amely a más tagállamból származó termékekre vonatkozó hátrányosan megkülönböztető belső adó alkalmazásából eredhet, és hogy biztosítsa a belső adók teljes semlegességét a nemzeti és az importált termékek közötti verseny területén [13]. E célból e cikk első bekezdése tilt minden olyan adójogszabályt, amely a vonatkozó adóügyi eljárástól függetlenül a hasonló nemzeti termékekhez képest nagyobb mértékben adóztatja meg az importált termékeket, míg – amint azt a Bíróság megállapította – a második bekezdésnek kifejezetten az a feladata, hogy megakadályozza az adózás terén megnyilvánuló közvetett protekcionizmus valamennyi formáját azon importált termékekkel szemben, amelyek – anélkül, hogy az EK 90. cikk első bekezdése értelmében a nemzeti termékekhez hasonló jellegűek lennének – bizonyos nemzeti termékekkel akár részleges, közvetett, illetve potenciális versenyhelyzetbe kerülnek [14].

40. Egy adott nemzeti adórendszer és az EK 90. cikk diszkriminatív belső adórendszer tilalmára vonatkozó rendelkezése

13 – Lásd többek között a 356/85. sz. Bizottság kontra Belgium ügyben 1987. július 9-én hozott ítélet (EBHT 1987., 3299. o.) 6. pontját és a 323/87. sz. Bizottság kontra Olaszország ügyben 1989. július 11-én hozott ítélet (EBHT 1989., 2275. o.) 7. pontját.

14 – E tekintetben lásd már a 27/67. sz. Fink-Frucht ügyben 1968. április 4-én hozott ítéletet (EBHT 1968., 327. o.). Lásd még többek között a 168/78. sz. Bizottság kontra Franciaország ügyben 1980. február 27-én hozott ítélet (EBHT 1980., 347. o.) 6. pontját és a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ítélet 7. pontját.

összeegyeztethetőségét egy teljes körű, több szakaszból álló vizsgálatban kell megítélni.

41. Ez a vizsgálat mindenekelőtt a vitatott rendszer által érintett nemzeti és importált termékek között fennálló *kapcsolat* meghatározására irányuló elemzésből áll.

42. Az EK 90. cikk első bekezdése ezt a kapcsolatot a hasonló jellegű termékek fordulattal fejezi ki, míg a második bekezdés csak akkor alkalmazható – a Bíróság által eszközölt pontosítás szerint –, ha versenyhelyzet áll fenn, amely lehet akár részleges, közvetett, illetve potenciális is, feltéve, hogy ez a kapcsolat nem esetleges, hanem tartós és egyedi sajátossággal jellemezhető [15].

43. A Bíróság azt is megállapította, hogy az EK 90. cikk második bekezdése szerinti versenytársi viszony fennállásának megállapítása érdekében „nem csak a piac jelenlegi állapotát kell vizsgálni, hanem a közösségi szinten az áruk szabad mozgásában rejlő fejlődési lehetőségeket is, valamint a termékek egymással való helyettesíthetőségének azon új lehetőségeit, amelyeket a kereskedelmi forgalom növekedése jelenthet, melynek során teljes körűen figyelembe kell venni a tagállamok gazdaságainak egymást kiegészítő jellegét” [16].

44. Mindezen tényezők alapján a Bíróság elismerte a bor és a sör közötti „bizonyos mértékű helyettesíthetőség” fennállását, amely véleménye szerint bizonyos fokig annak köszönhető, hogy ezek a termékek azonos igényeket elégítenek ki [17]. A Bíróság ezen megállapítását, amelyre egy olyan ügyben jutott, ahol az Egyesült Királyságban a borra vonatkozó hatályos adórendszer összeegyeztethetőségének kérdésében kellett ítélkeznie, egy későbbi ítéletében is megerősítette a borra és a sörre Belgiumban alkalmazott HÉA mértéke kapcsán [18].

45. A Bíróság a bor és a sör között fennálló versenyhelyzet fennállásának megállapításakor rámutatott arra, hogy a két termék között lényeges eltérések vannak minőségi jellemzőik (elsősorban eltérő alkoholfokuk), előállításuk módja (a bor alapvetően mezőgazdasági termék, és mint ilyen ki van téve az éghajlati tényezőkből eredő kockázatoknak,

15 – A fent hivatkozott Fink-Frucht ítélet. A Bíróság ítélkezési gyakorlata ugyanakkor egyre kevésbé tulajdonít kifejezett fontosságot a „hasonló” és a „verseny” kifejezés közötti különbségtételnek, és egyre inkább „kiterjeszti” az EK 90. cikk alapján elvégzendő vizsgálatot. Néhány ítéletben a Bíróság tartózkodott attól, hogy a kérdéses termékeket hasonlónak vagy versengőnek minősítse, és csupán az e termékek közötti, legalább potenciális vagy közvetett versenyhelyzet fennállását állapította meg. Lásd e tekintetben a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben 1980. február 27-én hozott ítéletet; a 169/78. sz. Bizottság kontra Olaszország ügyben 1980. február 27-én hozott ítéletet (EBHT 1980., 385. o.) és a 171/78. sz. Bizottság kontra Dánia ügyben 1980. február 27-én hozott ítéletet (EBHT 1980., 447. o.). Újabban lásd például a C-230/89. sz. Bizottság kontra Görögország ügyben 1991. április 18-án hozott ítéletet (EBHT 1991., I-1909. o.).

16 – A 170/78. sz. Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben 1980. február 27-én hozott ítélet (EBHT 1980., 417. o.) 6. pontja.

17 – A fent hivatkozott Bizottság kontra Egyesült Királyság ítélet 14. pontja.

18 – A Bíróság úgy vélte, hogy a svéd piac jellegzetességei nem teszik lehetővé a brit piac vonatkozásában megfogalmazott megállapítás megkérdőjelezését. Lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ítélet 11. pontját.

míg a sör elsősorban ipari termék) és árstruktúrájuk tekintetében. E tényezők, és a bor sajátosságok, minőség és ár szerint megjelenő szélsőséges változataira figyelemmel a Bíróság a szóban forgó italok között fennálló, az adóügyi összehasonlítás szempontjából releváns versenyhelyzet megállapítását kizárólag „a nagyközönség számára legelérhetőbb, és ezért általánosságban legkisebb alkoholtartalmú és legolcsóbb borok tekintetében fogadta el” [19].

46. A jelen ügyben a felek megegyeznek abban, hogy a bor lényegében importból származik, míg a sör elsősorban nemzeti termék.

47. Emellett az alperes kormány nem vitatja a Bizottság azon állítását, mely szerint a svéd piac nem rendelkezik olyan jellegzetességekkel, amelyek kizárnák a versenyhelyzet fennállását, mint ahogy azt a Bíróság már megállapította például a saját piacukon legnagyobb részesedést képviselő olcsóbb kategóriájú borok és ászoksörök esetében. Noha fennáll bizonyos véleménykülönbség a felek között a svéd piacon a sörrel ténylegesen versenyhelyzetben álló borkategóriák meghatározásának kérdésében, azaz abban, hogy erre az alkoholtartalom (8,5–15 térfogatszázalék a Bizottság, és 11 térfogatszázalék a svéd kormány szerint) vagy az árak skálája alapján kerüljön sor, ugyanakkor megegyeznek a vélemények abban, hogy a kérdéses termékeket bizonyos fokú helyettesíthetőség jellemzi.

48. Így az EK 90. cikk második bekezdés alkalmazásának első feltétele teljesül.

49. A nemzeti adórendszer EK 90. cikk második bekezdésével való összeegyeztethetőségének vizsgálata érdekében másodsorban ahhoz, hogy a kérdéses termékekre kivetett adó közötti esetleges különbséget, illetve e különbség mértékét megállapíthassuk, össze kell hasonlítani az e termékekre vonatkozó adószabályozást.

50. Bizonyos esetekben rendkívül nehéz a megfelelő összehasonlítás kritériumait meghatározni, ha ez az összehasonlítás a jelen ügyhöz hasonlóan olyan termékekre vonatkozik, amelyek annak ellenére, hogy részlegesen helyettesíthetőek, egymástól alapvetően eltérő jelleget okozó jellegzetességekkel rendelkeznek.

51. Az Egyesült Királyságban a bor adójára vonatkozó ítéletében a Bíróság úgy vélte,

19 – A 170/78. sz. Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben 1983. július 12-én hozott ítélet (EBHT 1983., 2265. o.) 12. pontja. Lásd még a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ítélet 11. pontját és a C-166/98. sz. Socridis ügyben 1999. június 17-én hozott ítéletet (EBHT 1999., I-3791. o.).

hogy a sör és a bor adózása közötti kapcsolat vizsgálatára legalkalmasabb módszer az adóteher három különböző tényező (a termék térfogata, alkoholfoka és ára) összehasonlításán alapul. [20]

52. E módszer alkalmazásával a jelen ügyben a következő eredményekre juthatunk.

53. A térfogatnak megfelelő adózási mértékek összehasonlítása [21] kimutatja – tekintve, hogy az átlagosan 5,2 térfogatszázalék alkoholtartalmú [22] sör literjére megállapított jövedéki adó 7,64 SEK [23], míg a 8,5 és 15 térfogatszázalék közötti alkoholtartalmú bor literjére alkalmazandó jövedéki adó 22,08 SEK –, hogy a bor térfogatra vetített adója háromszorosa [24] a sör adójának. Ez az eredmény ugyanakkor nem bír különösebb jelentőséggel, mivel a térfogat alapján megállapított adók közötti különbség normális az olyan rendszerben, amely az adó alapjának az alkoholtartalmat tekinti.

54. Az alkoholfok alapján kivetett jövedéki adók eltérése vonatkozásában a 12,5 térfogatszázalék alkoholtartalmú bor alkoholtartalom szerinti adója (1,77 SEK) 20%-kal magasabb a söréhez képest (1,47 SEK), míg a 11 térfogatszázalék alkoholtartalmú bor alkoholtartalom szerinti adója (2 SEK) körülbelül 36%-kal magasabb a söréhez képest (1,47 SEK). Egy ennél könnyebb, 10 térfogatszázalék alkoholtartalmú bor alkoholtartalom szerinti adója majdnem 50%-kal haladja meg a sör adóját. Ugyanakkor nem érdemes arra hivatkozni, hogy a jelen ügyben az alkoholtartalom a legmegfelelőbb értékelési szempont, mivel ez a jövedéki adó meghatározásának alapja.

55. Az adó által a szóban forgó termékek végső árára kifejtett hatás összehasonlító elemzése már kényesebb kérdés. Elsősorban az jelent nehézséget, hogy a felek nem értenek egyet a számítás alapjául szolgáló árak kérdésében. A Systembolaget hivatalos statisztikáit használó Bizottság szerint az a megfelelő árskála, amely a bor eladásainak kb. 79%-ára vonatkozik, és amely a 75 cl-es üveg 41 és 70 SEK közötti ára között mozog (ami 55–93 SEK literenkénti árat jelent). Egy liter 12,5% alkoholtartalmú bor átlagos fogyasztási ára 65,33 SEK, míg ez egy 5,2% alkoholtartalmú sör esetén 30,33 SEK. A svéd kormány ezzel szemben úgy véli, hogy pontosabb eredményt tesz lehetővé a 12,5% alkoholtartalmú bor literenkénti átlagos fogyasztási árának (69,58 SEK) alapul

20 – A fent hivatkozott 1983. július 12-i Bizottság kontra Egyesült Királyság ítélet 18. pontja.

21 – Mindkét ital esetén azonos mennyiség alkalmazásával.

22 – Erre az alkoholtartalomra mind a Bizottság, mint a svéd kormány hivatkozott a sörrel kapcsolatosan.

23 – A sör literjének 1,47 SEK utáni adója alkoholtartalom függvényében: 1,47 x 5,2 = 7,64.

24 – 2,89.

vétele [25]. Ha a számítás alapjának a Bizottság által szolgáltatott statisztikákat tekintjük, a bor végső árának 33,8%-át teszi ki a jövedéki adó; az alapár hozzávetőlegesen 73%-kal nő a jövedéki adó alkalmazását, 116%-ot a HÉA alkalmazását követően. Ezzel szemben, ha a svéd kormány által szolgáltatott adatokból indulunk ki, amelyek szerint a bor alapára 33,584 SEK/l, ezek az értékek a fentiek sorrendjében 31,7%, 54,7% és 107%. A sör esetén, amennyiben a Bizottság által szolgáltatott, és a Svéd Királyság [26] által nem vitatott adatokat vesszük alapul, a jövedéki adó a végső ár 25,2%-át teszi ki, és egy liter sör alapára (16,62 SEK) 45,9%-kal nő a jövedéki adó, 82,4%-kal a HÉA alkalmazását követően. Magától értetődően a bor 22,08 SEK/l adóval terhelt (8,5–15 térfogatszázalék alkoholtartalmú) kategóriáján belül az olcsóbb és alacsonyabb alkoholtartalmú boroknál az adózás nagyobb mértékben hat az árstruktúrára.

56. A fenti adatok rámutatnak, hogy a figyelembe vett összehasonlítási alaptól függetlenül a sörrel versenyhelyzetben lévő borkategóriák jövedéki adója lényegesen magasabb a sörre alkalmazott jövedéki adónál.

57. A nemzeti adórendszer EK 90. cikk második bekezdésében kinyilvánított tilalommal való összeegyeztethetőségének vizsgálata érdekében végül bizonyítani kell e rendszer diszkriminatív jellegét.

58. E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy az EK 90. cikk első bekezdése szempontjából a diszkriminatív jelleg magából az eltérő adóztatásból ered, mivel tekintve, hogy nagymértékben összevethető, hasonló termékekről van szó, az e rendelkezésben kinyilvánított tilalmat alkalmazni kell, ha egy adórendszer a nemzeti termékekhez képest súlyosabb terhet ró az importált termékekre. Ezzel szemben a második bekezdésben, az ez utóbbi által érintett termékek kellően pontos összehasonlításának nehézségei miatt a vizsgálatot a Bíróság szerint egy általánosabb kritérium, azaz a vizsgált adórendszer közvetett védő jellege alapján kell elvégezni [27].

59. Ez az értékelés kétségkívül a legkifinomultabb azok közül, amelyeket az EK 90. cikk lehetővé tesz, és egy mulasztás megállapítása

25 – Ez az ár 22 – üveges, illetve kartonrekesz-kiszerelésű, az eladások többségét érintő 61 és 70 SEK közötti árskálán szereplő, a legnagyobb mértékben eladott – bor árának átlagából került kiszámításra.

26 – Az 5,2%-os alkoholtartalmú sör literenkénti átlagos ára 30,33 SEK.

27 – A fent hivatkozott 1980. február 27-i Bizottság kontra Egyesült Királyság ítélet 9. pontja. Lásd korábban a fent hivatkozott Fink-Frucht ítéletet. Ugyanakkor az ítélkezési gyakorlat egyre inkább „kiterjeszti" az EK 90. cikk alapján végzett vizsgálatot anélkül, hogy világosan különválasztaná az első és a második bekezdés alkalmazását (lásd a fenti 15. lábjegyzetet), amelynek eredményeként a kifogásolt adórendszer védőhatását tekintik az említett rendelkezés megsértésére utaló elsődleges ismérvnek.

iránti eljárásban azt is jelentheti, hogy a Bizottságot olyan bizonyítási kötelezettség terheli, amelyet nehezen tudna teljesíteni.

60. A Bíróság e kötelezettség teljesítésének megkönnyítése érdekében megállapította, hogy az EK 90. cikk második bekezdésének alkalmazásához elegendő, ha megállapítást nyer, hogy egy meghatározott adórendszer, „figyelembe véve belső jellemzőit, *képes* az említett védőhatást kifejteni” [28]. Ezt követően a Bíróság kijelentette, hogy „egy adott adójogi rendelkezés hatásának felmérését elősegítő statisztikai adatokból nyerhető értékelési elemek jelentőségének sérelme nélkül nem várható el a Bizottságtól, hogy számadatokat közöljön a vitatott adórendszer védőhatásának tényleges fennállására vonatkozóan” (nem hivatalos fordítás) [29].

61. A borra és a sörre vonatkozó belgiumi adórendszerre vonatkozó ítéletben a Bíróság ugyanakkor nem fogadta el a Bizottság elméletét, mely szerint, ha megállapítható a versenyhelyzet a termékek között, az adóalapra vonatkozó adók mértéke közötti bármilyen különbség összeegyeztethetetlen az EK 90. cikkének második bekezdésével, és megállapította, hogy egy adott adókötelezettség e rendelkezéssel való összeegyeztethetőségének vizsgálatát az ezen „adó által a vizsgált termékek közötti versenyre kifejtett hatás alapulvételével kell elvégezni” (nem hivatalos fordítás) [30]. A Bíróság szerint „ennélfogva meghatározó kérdés, hogy ez az adóteher olyan mértékű-e, hogy hatással lehet az érintett piacra azzal, *hogy az importált termékek potenciális fogyasztását a nemzeti termékek előnyére csökkentheti*” (nem hivatalos fordítás) [31]. Ugyanebben az ítéletben a Bíróság azt is megállapította, hogy „a védőhatás ténylegességének vizsgálata folyamán nem lehet elvonatkoztatni a sör és a bor ára közötti különbségtől” (nem hivatalos fordítás).

62. A fentiek alapján a Svéd Királyság fenntartja, hogy a jelen ügyben a Bizottság nem tett eleget a rá háruló bizonyítási kötelezettségének, mivel figyelmen kívül hagyta a két kérdéses termék ára közötti jelentős eltérést, amely segítségével kizárhatta volna az eltérő adózásnak a fogyasztó választására kifejtett lehetséges hatását.

63. Elemzésem folytatása előtt szükségesnek tartom megvizsgálni a svéd kormány védelmének alapját képező központi érvelésének megalapozottságát. E célból röviden emlékeztetni kell a Svéd Királyság által

28 – A fent hivatkozott 1980. február 27-i Bizottság kontra Egyesült Királyság ítélet 10. pontja. (Dőlttel szedett kiemelés tőlem.)

29 – A fent hivatkozott 1980. február 27-i Bizottság kontra Egyesült Királyság ítélet 10. pontja.

30 – A fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ítélet 15. pontja.

31 – Ugyanott, 16. pont. Dőlttel szedett kiemelés tőlem.

megfogalmazott kifogásban hivatkozott ítélet hátterére és a Bíróság által ebben az ügyben hozott végkövetkeztetésre.

64. Az ezen ítélet alapját képező ügyben a Bizottság felrótta a Belga Királyságnak, hogy a sör hozzáadottérték-adójához képest körülbelül 6%-kal magasabb mértékű HÉA-t alkalmazott a bor esetén. Az általa végzett vizsgálat értelmében a Bíróság megállapította, hogy a vizsgált adórendelkezés a különbözősége miatt nem befolyásolhatja a fogyasztó választását. A Bíróság szerint a Bizottság nem bizonyította, hogy befolyásolhatja a fogyasztói magatartást, és így a sörre gyakorolt védő hatással járt az a tény, hogy az egymással versenyző sör és a bor ára közötti eltérés kisebb, mint a két termék hozzáadottérték-adójának 6%-os különbsége [32].

65. Az ügy adatainak részletesebb elemzése segítségével jobban megérthetjük a Bíróság következtetéseinek terjedelmét, és megállapíthatjuk, hogy – a Svéd Királyság javaslata szerint – megfelelően átültethető-e a jelen ügyre az ebben az ügyben alkalmazott megoldás.

66. A belga kormány fenntartotta, hogy a sör literenkénti összes adót tartalmazó ára elérte a 29,75 BEF-ot, míg a hasonló minőségű bor esetén ez 125 BEF volt. Abból, hogy a Bíróság teljes egészében elutasította a Bizottság ezen adatokat vitató érveit, arra lehet következtetni, hogy az általa lefolytatott vizsgálatban ugyanezeket az adatokat vette alapul. A bor HÉA-t tartalmazó fogyasztói eladási ára Belgiumban hozzávetőleg a *négyszerese* [33] a sörének, míg az alkalmazandó HÉA (25% a bor, 19% a sör esetén) közötti különbözet, mint láttuk, 6%.

67. Vilaça főtanácsnok indítványában [34], amelyet e kérdésben a Bíróság is követett, megállapította, hogy ha a sör hozzáadottérték-adójának 6%-kal történő megemelésével ezt az adót egységesen 25%-ban állapítanák meg, ez a két termék árának különbségét 1,5 BEF-kal csökkentené (95,25-ről 93,75 BEF-ra), míg ha a bor adójának csökkentésével egységesen 19%-ban állapítanák meg, ez 6 BEF-os csökkentést jelentene (95,25-ről 89,25 BEF-ra csökkenne).

32 – A fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ítélet 18. pontja.

33 – 4,2-szerese. A HÉA nélküli árnál (100 BEF a bor, és 25 BEF a sör esetén) a különbség aránya pontosan 1 a 4-hez.

34 – Ismertetve a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben 1987. február 26-án (102. és azt követő pontok).

Ebben a két esetben a bor és a sör árának aránya nem változna nagyobb mértékben (-1,5% az egységes 25%-os adó, -6,3% az egységes 19%-os adó esetén). Az első – a belga kormány által az eljárásban tett nyilatkozatok alapján – valószínűbbnek tekinthető esetben, a sör literenkénti ára 5%-kal nőne, míg a második esetben a bor ára 4,8%-kal csökkenne [35].

68. Ezen a ponton a jelen ügyben rendelkezésre álló adatokat a fentiekben leírtakkal össze kell vetni annak megállapítása érdekében, hogy a jelen esetben alkalmazhatóak-e ugyanazok a következtetések, amelyeket a Bíróság a Bizottság kontra Belgium ügyben hozott.

69. Ha a Svéd Királyság által szolgáltatott, vagy nem vitatott tényekből indulunk ki [36], és egy 12,5 térfogatszázalék alkoholtartalmú borra a sör jövedéki adóját, alkoholfokonként 1,47 SEK-t alkalmazzuk, ennek eredményeként az ár abszolút értékben 4,63 SEK-val (0,50 EUR), százalékos arányban 6,65%-kal csökkenne [37]. A bor és a sör ára közötti arány 11,8%-kal csökkenne, de továbbra is 2:1 arány maradna [38].

70. Ezen adatok ismeretében a Bíróság által a Bizottság kontra Belgium ítéletben hozott határozathoz hasonlóan vajon megállapítható-e, hogy a sör és a bor ára közötti különbség Svédországban e tekintetben olyan jelentős, hogy a két italra alkalmazandó jövedéki adók közötti 20%-os eltérés [39] alkalmas a fogyasztói magatartás befolyásolására?

71. Véleményem szerint a válasz nemleges. A jelen ügy és a Bizottság kontra Belgium ítélet alapjául szolgáló ügy adatainak összehasonlítása alapján a két eset nem összevethető. Bár a Bíróság szerint a fent hivatkozott ítéletben a sör és a bor árának aránya 1:4, a bor árának esetleges 5%-os csökkentése, úgy tűnik, nem elegendő ahhoz, hogy befolyásolja a fogyasztói magatartást, az egyéb tényezőktől eltekintve nem állítható ugyanez bizonyossággal, ha ez az arány 1:2, és az esetleges csökkentés 6,5% [40]. Elvileg minél kisebb

35 – Lásd Vilaça főtanácsnok fent hivatkozott indítványának 109. pontját.

36 – Az összehasonlítás a 12,5% alkoholtartalmú bor literenkénti átlagos ára alapján történik. Aligha tűnik szükségesnek kiemelni, hogy ha figyelembe vesszük a jelen ügyben érintett adózási kategóriába tartozó könnyebb és olcsóbb borokat, a sörhöz viszonyított árkülönbség kevésbé markáns, míg – amint az az előzőekből kiderül – az adóbeli különbség jelentősebb a bor hátrányára.

37 – A számítás a 25%-os HÉA alkalmazását is figyelembe veszi.

38 – 2,3-ról 2,1-re csökkent.

39 – Az alkoholtartalom alapján kivetett jövedéki adó összehasonlításával, a 12,5% alkoholtartalmú bor alapulvételével kapott eredmény.

40 – Azonban ez az alacsonyabb alkoholtartalmú és árú borok alapul vétele esetén emelkedik.

a két versengő termék ára közötti különbség, egymás közötti helyettesíthetőségük mértéke annál inkább megnő, és ennek következményeként annál inkább csökken a helyettesíthetőségi hatás befolyásolására alkalmas árváltozás mértéke.

72. Tekintettel a fenti megállapításokra, úgy vélem, hogy el kell utasítani a Svéd Királyság azon elméletét, melynek megfelelően, ha csupán a bor és a sör ára között fennálló különbséget vesszük figyelembe, kizárható, hogy a két termékre alkalmazandó jövedéki adók közötti eltérés bármilyen hatással lenne a fogyasztói magatartásra.

73. Mivel az alperes kormány által szolgáltatott adatok figyelembevételével a fenti következtetésre jutottam, rá kell térni a két fél által írásbeli beadványaikban széleskörűen tárgyalt kérdésre arra vonatkozóan, hogy megfelelő-e a svéd kormány által a sör és a bor literenkénti árának összehasonlítására alkalmazott módszer. E kérdésben csak annyit tartok szükségesnek megemlíteni, hogy a Bizottság által javasolt módszer, amely eltérő mennyiségek, egy pohár bor és egy korsó sör árának összehasonlításából áll, nem tűnik a legalkalmasabbnak, különös tekintettel az érintett termékek forgalmazásának módjaira. Ezeket általában a Systembolaget [41] eladási pontjain árusítják, olyan körülmények között, amelyek kétségkívül inkább a literenkénti ár közvetlenebb összehasonlítását indokolják, mivel – amint arra az alperes kormány beadványaiban rámutatott – az átlagos svéd fogyasztó hajlamos az úgynevezett „Bag in Box" kiszerelésben [42] bort vásárolni. A Bizottság tehát nem szolgáltatott elegendő adatot annak megállapításához, hogy a svéd fogyasztók szokásai és a piac jellegzetességei figyelembevételével az általa használt összehasonlító módszer alkalmasabb, mint az alperes által javasolt.

74. Ezen a ponton kell megvizsgálni, hogy a Bizottság által előterjesztett elemek elegendőek-e annak bizonyításához, hogy a szóban forgó adórendszer a bor hátrányára a sört védő hatást képes kifejteni.

75. A Bizottság szerint a Systembolaget statisztikáiból világosan kiderül, hogy a fogyasztót befolyásolják a szóban forgó termékek jövedéki adója következtében bekövetkező árváltozások. Megjegyzi, hogy az 1997-es év – amikor a sör jövedéki adóját

41 – Úgy tűnik, hogy a feljogosított vendéglátó helyeken megvalósított eladások csupán az összforgalom 10%-át teszik ki.

42 – A „Bag in Box" rendszer a folyadékok csomagolásának olyan módszere, ahol az alapanyagot egy műanyag vagy alumínium tasak tartalmazza, amelyet egy kartondobozban helyeznek el a kezelés és tárolás megkönnyítése érdekében. Ennek a csomagolási módnak a sikere a kényelmességében és a folyadékok frissességének a levegőtől való elzárással történő megőrzésében rejlik. Ilyen csomagolásban a borok 3, 5, 10 vagy 20 literes kiszerelésben kaphatóak.

40%-kal csökkentő adóreform hatályba lépett – statisztikái szerint egyrészről a söreladási mutatók 8,9%-kal nőttek, megfordítva ezáltal a korábbi évek jelentős mértékben csökkenő tendenciáit, másrészről a boreladás 3,7%-kal csökkent. Ezzel szemben 2002-ben, a borra kivetett jövedéki adó 18,8%-os csökkentésének évében e termék forgalma 11%-kal nőtt. Emellett a Bizottság hangsúlyozza, hogy az 1997 és 2001 közötti időszakban általában a bor forgalmának növekedését észlelték, a söreladás százalékban kifejezve ennél még sokkal nagyobb mértékben nőtt. Végül, a Bizottság megemlíti, hogy míg 1995-ben az eladott bor és sör mennyisége lényegében azonos volt (körülbelül 103 millió liter mindkét ital esetén), 2004-ben az eladott sör mennyisége (körülbelül 173 millió liter) nagyjából 20%-kal meghaladta a bor forgalmát (körülbelül 139 millió liter). Ez az eltérés, amely az 1997-es adóreformot követően jelent meg, a Bizottság szerint a két ital reform által bevezetett adóterhe közötti különbségnek köszönhető.

emelkedett, ez a növekedés azonban nem volt állandó. 1998-ban, a jövedéki adó csökkentését követő évben, az eladások csupán 2,8%-kal nőttek, amely az 1997–2003 közötti időszak legalacsonyabb értéke volt, míg 1999-ben 15,4%-os forgalomnövekedést regisztráltak, amely messze meghaladta az 1997-es jövedéki adócsökkentéssel párhuzamosan elért eredményt. Az 1999-et követő években, 2003. kivételével az eladások nagyjából állandóan, megközelítőleg 10%-kal növekedtek. Véleményünk szerint ezen adatok alapján feltételezhető, hogy az adózási tényezőn kívül a referencia-időszakban más tényezők is befolyásolták a sör forgalmának növekedését, és ezért a bor és a sör eladott mennyisége közötti különbség ebben az időszakban jelent meg. A Systembolaget statisztikái szerint a bor forgalma 1997-ben, a sör jövedéki adójának csökkentése évében lecsökkent, ugyanakkor a következő évben az eladási ráta már újra emelkedett 2,7%-kal, amely majdnem azonos az ugyanebben az évben a sör vonatkozásában kimutatott forgalomnövekedéssel (2,8%). 1998-tól a bor forgalma tovább erősödött, bár ez a növekedés nem állandó.

76. A felperes által benyújtott adatok nem bírnak különösebb jelentőséggel, elsősorban főként amiatt, hogy a bor- és söreladásokról csak általánosságban adnak tájékoztatást, így nem teszik lehetővé a versenyhelyzetben lévő kategóriák forgalmának elkülönített vizsgálatát. Másodsorban, bár a Bizottság által hivatkozott statisztikákból kiderül, hogy 1997-től 2003-ig a sör forgalma tovább

77. A fenti megállapítások fényében úgy gondolom, hogy a Bizottság által benyújtott adatok legfeljebb a svéd fogyasztóknak a szóban forgó italokra vonatkozó adórendszer módosításai következtében fellépő árváltozásokkal kapcsolatos érzékenysége alátámasztására alkalmasak, amely érzékenység a hagyományosan a sört előnyben részesítő helyi szokásoknak megfelelően nagyobb

a borok esetén [43]. Ebből következően az eladások számának a jövedéki adó csökkentését követően fellépő növekedése csak korlátozott ideig tart, és kétségkívül megszűnik az adóváltozás hatályba lépését követő évben.

78. Bár a Bizottság által benyújtott statisztikákból következtetni lehet a szóban forgó termékek keresletének bizonyos mértékű, ártól függő rugalmasságára, amelyet a Svéd Királyság sem vitatott [44], véleményem szerint ebből nem derülnek ki az árváltozásoknak az ilyen termékek közötti versenyre kifejtett hatását kimutató releváns adatok, amelyek alapján megállapítható lenne, hogy a sör 1997-es és a bor 2002-es forgalomnövekedése legalább részben a helyettesíthetőségi hatás következménye lenne. Az árváltozások ilyen hatása a termékek közötti verseny mértékétől, és ennek következtében a kereslet keresztrugalmassági együtthatójától függ; ezekre a tényezőkre vonatkozóan a Bizottság semmilyen értékelhető elemet nem szolgáltatott.

43 – A Bizottság által benyújtott statisztikák 2002-ben a bor forgalmának a sör eladásainak 1997-es növekedését meghaladó emelkedését mutatják ki annak ellenére, hogy a bor jövedéki adójának csökkentése körülbelül a fele a sörre vonatkozó korábbi adócsökkentésnek.

44 – A bor eladásainak 2002-es, a jövedéki adó csökkentését követő növekedését a Svéd Királyság statisztikái is kimutatják. Emellett az alperes kormány beadványaiból kiderül az is, hogy általában az alkoholtartalmú italok iránti kereslet kisebb-nagyobb mértékű, de mindenképpen érezhető rugalmassága miatt alkalmazhatja Svédország ezt a hagyományos adóügyi eszközt az árak, s ennek következtében a fogyasztói magatartás befolyásolására. A múltban az égetett szeszek adójának más, nem adójellegű intézkedések kíséretében bevezetett emelése többek között lehetővé tette, hogy a svéd kormány ezen italok fogyasztóit alacsonyabb alkoholtartalmú italok, különösen a borok felé orientálja.

79. Ezen a ponton azt kell megvizsgálni, hogy az EK 90. cikkének második bekezdése alapján indított kötelezettségszegési eljárásban egészen pontosan miből áll a Bizottságra háruló bizonyítási teher.

80. Már megjegyeztük, hogy a Bíróság nem azt várja, hogy a Bizottság statisztikai adatokkal vagy ökonometriai tanulmányokkal bizonyítsa a vitatott adórendszer védőhatásának fennállását – egy ilyen bizonyítás ésszerűen nem várható el a tőle [45] –, hanem annak bizonyítását, hogy ez a rendszer képes ilyen hatások előidézésére. Más szóval, annak megállapításához, hogy az adott rendszer bevezetése előtti helyzet és a piac jellegzetességei figyelembevételével *elegendő elem áll rendelkezésre az ezen rendszernek az általa érintett termékek potenciális fogyasztására kifejtett hatásának megítéléséhez,* a Bizottságnak kell megvizsgálnia a szóban forgó adórendszer valamennyi objektív elemét. [46] Ha a Bizottság elméletének alátámasztására alkalmas tények rendelkezésre állnak, az érdekelt kormánynak kell indokolnia a szóban forgó megkülönböztetett adójogi

45 – Ilyen bizonyítékot különösen nehéz szolgáltatni az olyan termékek esetén, amelyek csupán részben helyettesíthetőek.

46 – A Bizottságra háruló bizonyítási teher természetesen annál kevésbé nehéz, minél közvetlenebb az érintett termékek között fennálló versenyhelyzet, amely lényegében egybeesik azzal az esettel, ahol a gyakorlatilag hasonló termékek esetén állapítható meg eltérő adókötelezettség.

bánásmódot [47] és/vagy olyan elemeket szolgáltatnia, amelyek alkalmasak arra, hogy cáfolják az EK 90. cikk második bekezdésének megsértését [48].

81. A bizonyítási teher ilyen megosztásának másrészről nem mond ellent a fent hivatkozott Bizottság kontra Belgium ítélet sem, amelyben a belga kormány által benyújtott, és a Bizottság részéről sikertelenül vitatott adatok támasztották alá a borra és a sörre alkalmazott eltérő HÉA-mérték alapvető semlegességét a két termék közötti verseny vonatkozásában, és megsemmisítették a Bizottságnak az e termékekre vonatkozó adórendszer lehetséges védő hatásáról szóló elméletét.

82. Vajon a jelen ügyben vannak-e olyan bizonyítékok, amelyek igazolják a vitatott adórendszer védő jellegére vonatkozó feltételezést?

83. Mindenekelőtt vizsgáljuk meg e rendszer jellemzőit. Amint a svéd kormány is elismerte, a sörre kivetett jövedéki adó mértékét 40%-kal csökkentő 1997-es adóreform megváltoztatta az ászoksörre és a körülbelül 11 térfogatszázalék alkoholtartalmú borra vonatkozó *adózás hasonlóságát* [49]. A jelenleg hatályos rendszer szerint, bár a jövedéki adót mind a sör, mind a bor esetén az alkoholtartalom térfogatszázaléka, azaz a termékek jellemzőit tükröző objektív kritérium alapján állapítják meg, a számítási mód mégis eltérő [50]. A sör jövedéki adóját ugyanis az ital térfogatszázalékának alkoholtartalma és egy adott összeg szorzataként határozzák meg oly módon, hogy az *alkoholtartalom alapján megállapított adó az ital alkoholfokának változásától függetlenül azonos marad,* míg a borokat öt kategóriába sorolják alkoholtartalmuk szerint, és az egyes kategóriákban az *alkoholtartalom alapján megállapított adó a legalacsonyabb alkoholtartalmú borok esetén a legmagasabb mértékű, a legmagasabb alkoholtartalmú borok esetén a legalacsonyabb mértékű.* A negyedik kategóriában, ahol az ászoksörrel versengő borok találhatóak, ez az adómérték a 9 térfogatszázalék alkoholtartalmú boroknál alkoholtartalmanként 2,45 SEK, a 15 térfogatszázalék alkoholtartalmú boroknál alkoholtartalmanként 1,47 SEK. Így az adóztatás jobban kihat a könnyebb és olcsóbb borokra, amelyek közvetlenebb versenyhelyzetben állnak az ászoksörökkel.

84. Másodsorban meg kell vizsgálni a szóban forgó termékre vonatkozó adók közötti különbséget, amely alapján alkalmazható a fent vázolt rendszer. Márpedig, amint

47 – Lásd például a denaturált szeszre vonatkozó olaszországi adóeljárás tárgyában a 46/80. sz. Vinal-ügyben 1981. január 14-én hozott ítéletet (EBHT 1981., 77. o.).

48 – Hangsúlyozni kell, hogy ez nem jelenti a bizonyítási teher megfordítását, mivel mindenképpen a Bizottság kötelessége bizonyítani első ránézésre egy védőhatás fennállását.

49 – Az alperes megjegyzése alapján.

50 – Az iratanyagból nem derül ki, hogy az 1997-es módosítás előtt azonos módszerrel számították-e a bor és a sör jövedéki adóját.

azt már a fentiekben megállapíthattuk [51], a bort és a sört terhelő adó összehasonlítása rámutat, hogy a figyelembe vett összehasonlítási tényezőktől (a termékek térfogata, alkoholfoka vagy ára) függetlenül a sörrel versenyhelyzetben lévő borkategóriák jövedéki adója lényegesen magasabb a sörre alkalmazott jövedéki adónál.

85. A piac vonatkozásában a svéd fogyasztóknak a szóban forgó italokra vonatkozó adórendszer módosításai következtében fellépő árváltozásokkal kapcsolatos érzékenységét lényegében egyik fél sem vitatta. Ugyanakkor az italok árainak a svéd kormány által szolgáltatott statisztikák alapján megvalósított összehasonlítása alapján nem zárható ki, hogy az ezekre az italokra vonatkozó adók közötti eltérés esetlegesen kihat a versenyre [52]. A svéd kormány által benyújtott statisztikák, amelyekből kiderül, hogy 1996. és 2003. között a bor forgalma nagyobb arányban nőtt, mint a söreladás, sem bizonyítják az érintett adórendszer védőhatásának hiányát [53].

86. Ilyen körülmények között úgy vélem, hogy a jelen ügyben elegendő elem áll rendelkezésre annak megállapításához, hogy a szóban forgó adórendszer alkalmas az alapvetően más tagállamokból behozott bor fogyasztásának az alapvetően belföldön gyártott sör javára történő esetleges hátrányos befolyásolására, „minthogy ez utóbbi a legfontosabb referenciakritérium a verseny szempontjából” [54]. A Svéd Királyság által előadott érvek véleményem szerint nem vonták kétségbe ezeket a következtetéseket. Ennek megfelelően úgy vélem, hogy a keresetnek helyt kell adni.

V – Költségek

87. Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Svéd Királyságot, mivel álláspontom szerint pervesztes lett, véleményem szerint a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

51 – Lásd a fenti 52–56. pontot.

52 – Lásd a fenti 63–73. pontot.

53 – Lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ítéletet.

54 – E tekintetben lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Egyesül Királyság ügyben 1983. július 12-én hozott ítélet 27. pontját.

88. Az eljárási szabályzat 69. cikke 4. §-a alapján az eljárásba beavatkozó Lett Köztársaság maga viseli saját költségeit.

VI – Végkövetkeztetések

89. A fenti megállapításokra tekintettel a Bíróságnak javaslom, hogy:

– állapítsa meg, hogy a Svéd Királyság nem teljesítette az EK 90. cikk második bekezdéséből eredő kötelezettségeit, amikor a sörrel versengő borokra a sört terhelő adóhoz képest viszonylagosan magas jövedéki adót állapított meg;

– kötelezze a Svéd Királyságot a költségek viselésére;

– állapítsa meg, hogy a Lett Köztársaság maga viseli a költségeit.